

Бр. 01/780-21
Ниш, 10.12.2021.

На основу члана 44. став 1. тачка 5) Закона о култури ("Сл.гласник РС", бр.72/09, 13/16, 30/16-испр, 6/20, 47/21 и 78/21), члана 16. став 1. тачка 5. Одлуке о оснивању Историјског архива Ниш ("Службени лист града Ниша", бр. 2/11 – пречишћен текст и 115/16, 99/20 и 85/21) и члана 35. став 1. тачка 5) Статута Историјског Архива Ниш, Управни одбор Историјског архива Ниш на седници одржаној 10.12.2021. године доноси

П Р О Г Р А М Р А Д А ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА НИШ ЗА 2022. ГОДИНУ

КОНТИНУИТЕТ

Историјски архив Ниш је за непуне седамдесет и четири године постојања и рада дао и даје немерљив допринос очувању драгоцене српске баштине и прерастао у препознатљиву установу чувара времена града Ниша и општина Ражањ, Сокобања, Алексинац, Сврљиг, Мeroшина, Дољевац и Гацин Хан. Тимским радом, уз поштовање свих закона и нормативних аката који регулишу рад архива, задржаћемо тренд, очувати позицију Историјског архива и учинити да постане још препознатљивији у Републици Србији и у ширем региону. Наставићемо са дигитализацијом преосталих црквених матичних књига и омогућити корисницима онлајн приступ и коришћење дигиталних облик. Наставићемо дигитализацију остале архивске грађе и документарног материјала, али и започету акцију бесплатне дигитализације архивске грађе која је у власништву приватних лица, а коју желимо да трајно сачувамо и учинимо доступном истраживачима.

Уз подршку Министарства културе и информисања Републике Србије настављамо рад у јединственом софтверу у Србији за дигитално управљање и чување архивске грађе АРХИС.

Публикације Историјског архива увек скрећу пажњу јавности и представљају значајно сведочанство времена, као и вредан документ за истраживаче и научне раднике. У 2022. години приредићемо два каталога који прате изложбе, једну монографску публикацију којом ћемо представити део фонда Архива и наставити издавање значајног часописа *Пешичаник*.

Планирана је изложба о глумцу, композитору, вајару, оперском певачу, носиоцу Албанске споменице из Ниша Душану Цветковићу у холу Архива, а испред зграде Архива, на сталним паноима, приредићемо изложбу којом ћемо представити телеграме из нашег фонда. Као резултат успешне сарадње Архива и других архива југоистока Србије планирана је заједничка изложба на којој ћемо представити најстарија документа архива из Лесковца, Врања, Пирота, Прокупља, Неготина и нашег архива. Почетком године угостићемо изложбу Историјског архива Ужице *Слободан Пенезић Крцун-млеко и крв*, а поводом Дана жена изложбу Музеја Сењског рудника о женама рударима. Планирана је и разноврсна сарадња са архивима и другим сродним институцијама у земљи и иностранству, размена програма и изложби, као и похађање стручних семинара из области архивистике, јавних набавки и финансијског пословања.

У овој години планирана је завршна фаза поправке фасаде зграде (кречење), замена настрешнице изнад главног улаза у зграду Архива, реновирање тоалета у приземљу зграде, као и набавка рачунара и рачунарске опреме, канцеларијског намештаја и климе.

Због сталног увећања фондова, расположиви простор у депоима за архивску грађу коју треба да преузме од стваралаца архивске грађе је увек актуелан проблем архива. Радићемо на обезбеђењу нових депоа и репозиторијума, али и на опремљености архивских депоа, од стално потребних полица за смештај архивске грађе до апарата потребних за контролу услова у којима се грађа чува. Конкурисаћемо код Министарства културе и информисања за средства којима ћемо набавити покретне полице на којима би за 50% било смештено више архивске грађе.

Наставићемо организацију предавања, промоције публикација коришћењем нових информационо-комуникационих технологија кроз сарадњу са образовним установама, медијским кућама, како у Граду Нишу тако и шире.

Наставићемо са заштитом покретних културних добара-архивске грађе у оквиру утврђеног система заштите и коришћење културних добара и заштите друштвених интереса у овој области.

Радићемо у области стручног надзора на архивирању и чувању документарног материјала тамо где он настаје – у јавној управи, привредним, културним, образовним и свим другим организацијама и институцијама, без обзира на облик својине. Вршићемо излучивање безвредног документарног материјала коме је рок чувања истекао.

Архив ће бити на услузи корисницима архивске грађе и библиотечног фонда и обезбеђивати им научну подлогу за њихова истраживања. Грађанима ће се и даље обезбеђивати копије докумената са доказном снагом за остваривање њихових грађанских и људских права, а државним органима и друштвеним организацијама обезбеђиваће копије докумената у функцији заштите државних интереса.

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Дигитализацијом се поред основног значаја, њене заштите од прекомерне употребе, омогућава већа доступност и коришћење архивске грађе, као и информација које поседују архивски документи.

Настављамо рад на скенирању и дигитализацији, али учачамо да се јавља потреба за стручњацима који ће радити на изградњи и одржавању дигиталних збирки.

Дигитализација целокупне архивске грађе поред основног значаја, њене заштите од прекомерне употребе, пружа и мноштво других предности. Између осталог, рад са архивском грађом и информацијама које поседују архивски документи се убрзава и поједностављује. Дигитализацијом се омогућује двосмерно пружање информација – из саме грађе и о архивској грађи.

АРХИВСКИ ПОСАО

Архивски посао је сталан процес кога чини непрекидна комуникација. Управо то одређење комуникацијом подразумева три квалитета: научну озбиљност, морално одређење посла и креативност, без којих успешна комуникација и није могућа. Развој информационих технологија, али и захтеван корисник који тражи ефикасну, убедљиву и корисну информацију, ставили су пред Архив мноштво задатака.

Служба надзора Историјског архива Ниш обићи ће и прегледати, архивску грађу и документарни материјал органа управе и правосудја, као приоритетних регистратура, код којих се преглед врши сваке године; ствараоце архивске грађе из области здравства и приватних предузећа са територије града Ниша и општина: Алексинац, Ражањ, Меровина, Дољевац, Гацин Хан, Сврљиг и Сокобања. Број планираних обилазака је 100 регистратура. Приликом обиласка ствараоцима ће бити пружена стручна помоћ око израде Правилника о канцеларијском пословању, Листе категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања и Архивске књиге. Примењујући прописану процедуру, служба ће давати

сагласност на предлоге Правилника и Листе категорија и доносити Решења о уништењу безвредног документарног материјала. Приликом излучивања безвредног документарног материјала, код стваралаца за које је надлежан Државни архив Србије (републичке установе), биће пружена стручна помоћ. Служба надзора ће давати упутства за припрему документарног материјала који ће бити преузет у архив на чување и учествовање у његовом преузимању. Преузимаће архивску грађу и документарни материјал стваралаца који су престали са радом услед стечаја или ликвидације.

Служба обраде и сређивања наставиће започето архивистичко сређивање фондова. Наставиће се рад на сређивању и дигитализацији збирке фотографија, сређивање збирке Варија, као и формирање и сређивање збирке печата.

Служба техничке заштите, коришћења и презентовања архивске грађе за 2022. годину ће наставити да пружа корисницима тражену документацију и услужује истраживаче, врши пријем нових фондова, усаглашавање са постојећим пописима, њихов смештај у одговарајуће полице и устројавање досијеа истих по архивистичком протоколу; заштиту и одржавање преузетих фондова, као и ревизију фондова. Вршиће се излучивање документарног материјала чији је рок истекао.

Да би смо обављали све изазове које поставља архивски посао потребна је набавка новог аутомобила, јер је ауто који поседује Архив несигуран за вожњу. Бринућемо о здрављу запослених, па ћемо и у 2022. години обезбедити лекарски преглед свих.

КОНЗЕРВАЦИЈА ПАПИРА

Архивска грађа и документарни материјал током коришћења, као и током чувања, бива изложен различитим штетним факторима. Како највећи део документације чини папир, који је веома осетљив материјал, оштећења су неминовна. Систем заштите документације у Србији организован је тако што је превентивна заштита неправедно маргинализована и запостављена, а са друге стране живимо у времену када је продукција документације енормно велика. Све поменуто довело је до тога да смо данас дужни да чувамо огромну количину документације која је, уз неадекватну превентивну заштиту и перманентно коришћење, у великој мери бива оштећена. Поред тога процес конзервације и рестаурације веома је скуп и дуготрајан. Како у архивима у Србији постоје само 4 лабораторије за конзервацију и рестаурацију документације са укупно 10 запослених, јасно је да је брзина настанка оштећења на документацији неупоредиво већа од брзине конзервације и рестаурације. Овакав систем је неодржив и доводи до нагомилавања оштећене документације, до прогресије већ постојећих оштећења, а у неким случајевима и до потпуног пропадања и губитка овог веома значајног културног добра.

Намеће се закључак да систему заштите документације у Србији потребне су хитне и суштинске промене. Отварањем конзерваторске лабораторије у нишком Архиву, за шта имамо подршку Државног архива Србије, обезбедила би се заштита архивске грађе и документарног материјала како у нишком Архиву тако и у архивима југоистока Србије, па и других заинтересованих институција. На тај начин би Историјски архив Ниш обезбедио и додатне приходе и обезбедио стална сопствена средства.

У наредној години би у сарадњи са нашим Оснивачем, Државним архивом Србије и Министарством културе и информисања РС стварали услове за отварање конзерваторске лабораторије у нишком Архиву.

КОРИСНИК

Као и до сада велику пажњу посветићемо кориснику Историјског архива Ниш. Омогућићемо му да брзо и ефикасно пронађе потребне информације, али и помоћи му да успостави везу између властитог искуства и знања и оног што нуди архивска грађа, да би опет

дошао. Задовољан корисник је најбоља реклама Архиву, и то на језику који се далеко чује и лако разуме.

Наставићемо са позивом суграђанима да уступе своју породичну вредну архиву на скенирање исте, уз сталну промоцију значаја чувања архивске грађе. Велику пажњу посветићемо “недосегнутим” корисницима и привући ћемо их разним активностима, програмима и маркетиншким активностима. Планиране су и сталне посете Историјском архиву, да би смо пружили прилику свим грађанима да доживе искуство које “мења живот”.

За нове, будуће кориснике, прикупићемо, сортирати, обрадити, заштитити и сачувати архивске фондове, да би им били доступни у најбољем стању. Политиком очувања архивске колекције се чувају за потомство, са очуваном аутентичношћу и вредношћу, да се олакша приступ и да се садашње и будуће колекције сачувају од ризика.

Обићи ћемо и пружити стручну помоћ око издвајања безвредног документарног материјала, сређивања и пописивања архивске грађе и припреме за примопредају свим корисницима ван Архива – имаоцима архивске грађе и документарног материјала.

Да би смо пратили струку и били у току са новинама и трендовима, организоваћемо један архивистички скуп и окупити колеге из Србије, али и из других архива са Балкана.

МАРКЕТИНГ

Задржавамо се на досадашњем одређењу маркетинга Архива који је окренут публици. Присутност у медијима има велики утицај на углед Архива, а неопходна средства за скретање пажње представљају оглашавање и рад са јавношћу. Настављамо да радимо на комуникацијској стратегији, градећи све бољу и јаснију слику Историјског архива у јавности и одржавати корак са захтевима новог доба.

Присуство на друштвеним мрежама користићемо за промовисање услуга и програма Архива и дигиталних колекција које су се преселиле у то окружење.

ВРЕДНОВАЊЕ

Настављамо да вршимо мерење деловања Архива (интервјуисањем публике и тражењем мишљења пре архивске поставке, број посетилаца, трајање њихове посете, коментарима у књизи утисака, присутност и реакцијама у медијима, број тражених информација у архиву, број пружених услуга ван архива, оцена тих услуга од корисника услуге...).

МИСИЈА

Историјски архив Ниш као модерна, ефикасна и отворена установа културе и у свом раду примењује високе стандарде бриге за заштиту архивске грађе, која је доступна грађанима, научној и стручној јавности, подижући свест о њеном значају за историју града Ниша, његове околине и ширег региона, данас и у будућности.

Председница Управног одбора
Историјског архива Ниш

Дујана Радивојевић
Дујана Радивојевић